

Tür: Araştırma Makalesi   **Gönderim Tarihi:** 20.03.2019   **Kabul Tarihi:** 08.04.2019
Atf Künyesi: Bulut, E. (2019). “Galatia Valisi Marcus Lollius”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 59-64.

GALATIA VALİSİ MARCUS LOLLIUS

Esra BULUT*

Özet

Galatia, bulunduğu coğrafi konum açısından Küçük Asya üzerinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Kabaca bugünkü Orta Anadolu Bölgesi'nin büyük bir kesimine hâkim olan Galatlar, uzun bir süre krallık olarak bu bölgeyi yönetmişlerdir. Ancak Roma'nın hamiliğinde Galatia'yı yöneten son kral Amyntas'ın MÖ 25'te Homonadlar tarafından öldürülmesinden sonra bölge, Augustus tarafından Roma Eyaleti olarak ilhak edilmiştir. Bu olayın hemen akabinde Augustus bölgeye vali olarak sadık bir dostu olan Marcus Lollius'u tayin etmiştir. Böylece Galatia Eyaleti üzerinde söz sahibi olan Marcus Lollius yeni kurulan eyaletin düzenlenmesinde oldukça önemli bir görev üstlenmiştir. MÖ 25-22 tarihleri arasında Galatia Valiliği yapan Marcus Lollius, bu görevinden yaklaşık bir yıl sonra Augustus'un destekleri sayesinde *consul* olmuştur. Ardından Makedonia'da *proconsul* olarak Roma'ya hizmet eden Marcus Lollius MÖ 17 yılında Germenler tarafından büyük bir askeri yenilgiye uğratılmıştır. Marcus Lollius, daha sonra Augustus'un evlatlığı Gaius Caesar'ın yanında yer almış ve onun danışmanlığını yapmıştır. Bu süreçte Gaius Caesar'ı Augustus'a karşı olumsuz manada yönlendirmiştir. Lollius, Gaius Caesar'ın Doğu'ya yaptığı seferlerde onun yanında yer almış ve böylece siyasi bakımdan güçlü bir konuma yükselmiştir. Bu seferler esnasında Marcus Lollius'un valiliği sırasında bölgede bulunması ve dolayısıyla burayla ilgili fikir sahibi olması, Gaius Caesar açısından büyük bir avantaj olmuştur. Gaius Caesar'ın da desteği ile kariyeri bakımından mühim bir konumda yer alan Marcus Lollius sahip olduğu bu mevkide uzun bir süre kalamamıştır. Siyasi açıdan etkili ve hızlı manevralar yapabilen Marcus Lollius, bu başarısını tam anlamıyla kariyerine yansıtamamıştır. Zira Velleius Paterculus onu, parayı dürüstlüğü tercih eden bir adam olarak tanımlamaktadır. Bu çalışmada Galatia'nın ilk valisi olan Marcus Lollius'un hayatı ve mesleki kariyeri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Augustus, Marcus Lollius, Gaius Caesar, Galatia, Eyalet.

Governor of Galatia Marcus Lollius

Abstract

Galatia has a very important place in terms of its geographical location on Asia Minor. Galatians, dominating a large part of the present Central Anatolia Region, ruled this region as a kingdom for a long time. However, after the last king Amyntas, who ruled Galatia in the Roman protectorate, was killed by Homonad in 25 BC, the region was annexed by Augustus as the Roman province. Immediately after this incident, Augustus appointed Marcus Lollius, a faithful friend as the governor of the region, as governor. Thus, Marcus Lollius, who had a say in the Province of Galatia, played a very important role in the organization of the new province. Marcus Lollius, who served as governor of Galatia from 25-22 BC, was made *consul* by Augustus for a year after. Marcus Lollius who served Rome as *proconsul* in Makedonia then was overwhelmed by the Germans in 17 BC. Marcus Lollius later stayed with Gaius Caesar, the adoptive son of Augustus, and he was his advisor. As a consultant in this process, he has guided Gaius Caesar in a negative way against Augustus, as he has done in every respect. Lollius took his side in Gaius Caesar's campaign against the East and thus rose to a politically powerful position. The fact that Marcus Lollius had an idea during this time was a great advantage for Gaius Caesar. Marcus Lollius, who was in an important position in his career with the support of Gaius Caesar, could not stay in his position for a long time. Marcus Lollius, who was able to perform politically effective and fast maneuvers, could not fully show his success on his career. For Velleius Paterculus describes him as a man who prefers money to honesty. In this study, the life and professional career of Marcus Lollius, the first governor of Galatia, will be examined.

Key Words: Augustus, Marcus Lollius, Gaius Caesar, Galatia, Province.

* Dr., E-Mail: esrabulut50@hotmail.com, Orcid: 0000-0003-3295-4354.

Giriş

Roma'nın toprak elde etme isteğinin temelini her zaman savaş ve silah gücü oluşturmamıştır. Hatta çoğu zaman silah zoruyla üstün geldikleri ülkeleri dahi hemen yönetim altına almayı o ülkede olabildiğince az sorun yaşamak için gerekli olan siyasi ve kültürel seviyenin oluşmasını beklemişlerdir. Eğer bu şartlar en başından beri elde edilen ülkede varsa cumhuriyet sınırlarına dâhil edilmiş, ancak durum tam tersi ise sözü edilen şartların oluşması için kendilerine bağlı krallar tayin etmişlerdir. Bu tip krallıklar içinde hanedanlık sistemi korunmuş olmasına rağmen, bağımlı krallar kendilerinden sonra yönetimi devralacak çocuklarının gelecekleri konusunda endişeye kapılmışlardır. Bazı hükümdarlar, ileride ülkelerini tehlikeye sokacak bir konu olabileceği ya da devredecekleri bir varislerinin olmaması gibi gerekçelerle idare alanlarının Roma eyaleti olmasına izin vermişler, bu krallıklar yöneticilerinin vasiyeti¹ üzerine miras usulü ile Roma'ya bırakılmışlardır.²

Galatia'nın Roma eyaletine dönüştürülmesi süreci ise oldukça farklıdır.³ Zira Galatia kralı Deiotaros⁴ MÖ 41/40'ta ilerlemiş yaşından dolayı krallığının yönetimini devredecek birini belirleyemeden ölmüştür. Böylece meydana gelen yönetici boşluğu Tektosag *Tetrarkhes*'in oğlu olan Kastor ile doldurulmuştur (MÖ 40).⁵ Ancak aynı tarihte doğuda Parth tehlikesi baş göstermiş ve stratejik bakımdan oldukça önemli bir konumda yer alan Provincia Cilicia (Kilikia Eyaleti)⁶ Parth Prensi Pacorus'un Ionia ve Lydia'ya değin ilerlemesine engel olamamıştır.⁷ Bu ilerleme Antonius'un komutanlarından P. Ventidius Bassus'un gayretleri sayesinde durdurulmuş ve bertaraf edilmiştir.⁸ Bunun üzerine Antonius ileride meydana gelebilecek bir Parth tehdidine karşı Küçük Asya toprakları üzerinde tampon bölgeler oluşturmuştur. Bu düzenlemeler kapsamında Antonius, Octavianus ile arasındaki savaşta kendi safında savaşan Amyntas'ı⁹ "kral" ilan etmiş (MÖ 36) ve Phrygia Paroreia, Kilikia'nın iç kesimleri ile Pisidia'yı da onun yönetimine¹⁰ vermiştir.¹¹ Daha sonra Amyntas, Antonius ve Octavianus arasında gerçekleşen Actium Savaşı'nda (MÖ 31) Antonius'a karşı Octavianus'un yanında yer almış ve Octavianus da bunun karşılığında Amyntas'ın hâkimiyeti altında bulundurduğu bölgelerdeki hükümlerini tanımıştır.¹²

MÖ 27/25 dolaylarında Amyntas, genel itibari ile Torosların kuzey yamaçları ve eteklerinde yaşayan, Homonadlar üzerinde hâkimiyet kurulması için yürütülen mücadelede yer almıştır.¹³ Bu mücadele esnasında, Augustus'un İspanya'da olduğu sırada, Amyntas krallığının güney kesimlerinde otoriteyi güçlendirmeye çalışırken Homonadlar tarafından öldürülmüş (MÖ 25) ve ordusu da büyük bir yenilgiye uğratılmıştır.¹⁴ Bu yenilgi sonrasında bölge yeni bir kralın egemenliğine tabi olmamış, Augustus¹⁵ tarafından Galatia Krallığı resmi olarak Roma sınırlarına dâhil edilmiş ve "Provincia Galatia" olarak adlandırılmıştır (MÖ 25).¹⁶

Provincia Galatia'nın İlk Valisi Marcus Lollius

Galatia'nın Roma Eyaleti olarak resmen ilan edilmesinden kısa bir süre sonra Augustus aynı zamanda kendisinin sadık bir dostu ve taraftarı olan Marcus Lollius'u Provincia Galatia'yı kurması için

¹ Konu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Braund, 1983, s. 16-57.

² Kaya, 2011, s.134.

³ Kaya, 2005a, s.15.

⁴ Strabon, XII: V.1.

⁵ Cassios Dio, XLVIII, 33; Sherk, 1980, s. 957; Arslan, 2000, s. 167.

⁶ Konu ile ilgili detaylı bilgi ve MÖ I. yy'da Roma-Parth ilişkilerinde Kilikia Eyaleti'nin rolü ile ilgili bilgi için bkz. Kurt, 2011, s. 1-14.

⁷ Cassios Dio, XLVIII, 24-28; Taşdöner, 2012, s. 216,217.

⁸ Taşdöner, 2012, s. 218.

⁹ Magie, 1950, s. 426; Doğanay, 2017, s. 15.

¹⁰ Strabon Galatia'nın Amyntas hâkimiyeti altında olduğunda bahsetmekte olup diğer yerler için "Amyntas'a bağlı olan ülkeler" ifadesini kullanmıştır, Strabon, XII, V.1.

¹¹ Sherk, 1980, s. 957; Arslan, 2000, s.69; Kaya, 2011, s. 134; Taşdöner, 2012, s. 220,221.

¹² Sherk, 1980, s. 957; Bahar, 2015, s. 289; Doğanay, 2017, s. 16.

¹³ Ramsay, 1917, s. 232.

¹⁴ Ramsay, 1917, s. 234; Magie, 1950, s. 453; Mitchell, 1976, s. 298; Sherk, 1980, s. 958, 963; Arslan, 2000, s. 184; Bahar, 2015, s. 289; Doğanay, 2017, s.19.

¹⁵ MÖ 27'de Octavianus, Roma'da İmparatorluk dönemini başlatmış ve Augustus unvanı ile anılmaya başlamıştır, Arslan, 2000, 186; Kaya, 2011, 136; Doğanay, 2017, s. 19.

¹⁶ Cassios Dio, LIII, 26. 3; Eutropius, VII,10; Ramsay, 1917, s. 235; Magie, 1950, s. 454; Arslan, 2000, s. 186; Kurt, 2010,s. 125; Kaya, 2011, s. 135.

görevlendirmiş ve böylece kurulan eyaletin ilk valisi olarak tayin edilmiştir.¹⁷ Lollius, verilecek tüm sorumlulukları yerine getirebilecek ve tehlikelere karşı koyabilecek bir kapasiteye sahiptir.¹⁸ Köken itibarı ile bir *homo novus*¹⁹ olmasına rağmen muhtemelen Augustus'a olan yakınlığı ve kişisel başarıları sayesinde bu mevkii elde etmiştir. Zira geçmişi hakkında net bir bilgiye sahip olmadığımız Marcus Lollius'un, Messalla ile açıklanamayan bir bağlantısının olduğu²⁰ ve hatta bir *homo novus* tarafından evlat edinilmiş olabileceği düşünülmektedir.²¹ Buna göre onun, bulunduğu konumdan valilik mevkiine gelebilmesi için başarılı bir kariyerle birlikte Augustus'un güvenine de sahip olduğu açıktır.²²

Marcus Lollius vali olmasının hemen ardından MÖ 25'te karargâh merkezini oluşturmak için Pisidia'ya gelmiştir.²³ Provincia Galatia'nın ilk valisi olan Marcus Lollius, MÖ 25-22 tarihleri arasında eyaleti yönettiği sırada eyaletin sınırları, krallık olduğu dönemdeki sınırlara ulaşmakla birlikte kabaca Attalia (=Antalya), Kilikia Trakheia, Pisidia, Pamphylia'nın bir bölümü ve Lykaonia'yı kapsamıştır.²⁴ Bu denli geniş bir alan içinde, özellikle Amyntas'ın ölümünden sonra Toroslarda yaşayan kabileler ve kraldan kalan ordunun yeni sisteme entegre edilmesi oldukça büyük bir sorun olmuştur.²⁵ Nitekim Provincia Galatia toplumsal yapı bakımından heterojen bir örgütlenmeye sahiptir. Bu durum göz önüne alınarak Marcus Lollius'un beraberinde bir komisyonla birlikte Galatia'ya geldiği²⁶ düşünüldüğünde valinin karşılaştığı sorunların ne denli büyük olduğu tahmin edilebilmektedir.

Galatia askeri bakımdan oldukça önemli bir bölgedir. Zira bölgede Galat Kralı Deiotaros'un hükümdar olduğu dönemde yerli birliklerden meydana gelen iki lejyonun varlığı bilinmektedir.²⁷ Deiotaros'tan sonra bir süre de Amyntas için savaşan Galat birlikleri kralın ölümünün ardından Galatia'nın Roma eyaleti olmasıyla birlikte Marcus Lollius'a tabi olmuştur. Galatia'ya tayin edildiği dönemde Marcus Lollius'un kendisi için tahsis edilmiş bir lejyon bulunmamaktaydı. *Iusta lejyonu* adıyla bilinen askeri birlik Marcus Lollius'un çabaları sayesinde şekillendirilmiş ve birliğin bir kısmı Mısır'a gönderilirken, kalan kısmı eyaletin güney kesimlerinde güvenliği sağlamak amacıyla Marcus Lollius'a bağlı olarak hareket etmiştir.²⁸ Bölgede bulunan VII. lejyon ise Marcus Lollius'un Galatia valisi olduğu dönemde yeniden yapılandırılmış ve lejyona bağlı birlikler genellikle yerel acemi askerlerden temin edilmiştir.²⁹

Marcus Lollius'un vali olarak tayin edildiği dönemde Augustus ve vali arasında özellikle askeri bakımdan bir iş bölümünün olması muhtemeldir. Çünkü Augustus eyalet içerisinde askeri kolonilerin oluşturulmasından sorumluyken, Marcus Lollius genel denetim ve planlama görevini üstlenmiştir.³⁰

Provincia Galatia sınırlarına dâhil olan bölgelerde özellikle Toroslar civarında yaşayan kabilelerin pasifleştirilerek Roma hâkimiyeti altına alınması Roma İmparatorluğu için önemli bir konu olmuştur. Ancak Marcus Lollius'un valilikten ayrıldığı sırada muhtemelen bu mesele hâlâ çözülebilmemiş değildi (MÖ 22). Dağlı halkların etkinliğinin kırılması, Provincia Galatia'nın Romalılaştırılması ve çok daha önemlisi Cremna (=Girme/Çamlık Beldesi),³¹ Pisidia Antiokheia (=Yalvaç),³² Olbasa (=Belenli),³³ Lystra (=Hatunsaray),³⁴ Parlais (=Barla)³⁵ ve Kilikia Trakheia'ya uzanan yolda stratejik bir öneme sahip olan

¹⁷ Ramsay, 1922, s. 157; Syme, 1939, s. 338; Magie, 1950, s. 459; Sherck, 1980, s. 963; Kaya, 2011, s. 136; Bahar, 2015, s. 289.

¹⁸ Eutropius, VII, 10.

¹⁹ Syme, 1939, s. 236 dn. 3; Sherck, 1980, s. 963; Kaya, 2011, s. 136. *Homo novus* (=yeni insan) kendi ailesi içinde Senatör statüsüne gelmeyi başaran ilk kişi demektir, Romeo, 1979: 97. Doğuştan itibaren bir Roma vatandaşı olan *Homo novus*lar çoğunlukla Roma atlı sınıfından (*eques Romanus*) gelirler ve bu sınıfın üyelerinin mali bakımdan senatörlere benzer imkânları söz konusudur, Mehl, 2018, 23,24. *Homo novus* hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Burckhardt, 1990, s. 77-90.

²⁰ Tacitus, XII,22.

²¹ Syme, 1939, s. 362 dn.3.

²² Rémy, 1989, s. 128.

²³ Sherck, 1980, s. 963.

²⁴ Strabon, XII, 6. 4; Sherck, 1980, s. 959; Kaya, 2005a, s. 19; Kurt, 2010, s. 125; Kaya, 2011, s. 136,137; Bahar, 2015, s. 289.

²⁵ Rémy, 1989, s. 128.

²⁶ Kaya, 2011, s. 137.

²⁷ Julius Caesar-Hirtius Aulus, *Bell. Alex.*, 34; Ayrıca bkz. Magie, 1950, s. 396; Mitchell, 1976, s. 299 dn.13; Kaya, 2005b, s. 90. Sözü edilen lejyonlardan biri daha sonra Mısır'a gönderilmiş ve XXII. *Deiotariana lejyonu* içinde yer almıştır. Diğer lejyon ise Galatia'nın Roma Eyaleti olmasından sonra VII. lejyona dâhil edilmiştir. Konu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Mitchell, 1976, s. 298-308; Kaya, 2005b, s. 90-93; Kaya, 2011, s. 138.

²⁸ Sherck, 1980, s. 963; Kaya, 2011, s. 137.

²⁹ Mitchell, 1976, s. 303; Sherck, 1980, s. 963.

³⁰ Sherck, 1980, s. 963.

³¹ Metin, 2013, s. 216.

³² Levick, 1967, s. 40.

³³ Baz, 2015, s. 266.

³⁴ Belke, 1984, s. 200.

³⁵ Baz, 2015, s. 269.

Comama'da (=Şeref Höyük)³⁶ askeri kolonilerin kurulması konusunda büyük bir misyon yüklenen Marcus Lollius'un verilen bu görevleri tam anlamıyla yerine getirdiğini söylemek güçtür.³⁷

Marcus Lollius, Galatia'daki görevinin sona ermesinin ardından MÖ 21'de Augustus tarafından *consul* tayin edilmiştir.³⁸ Velleius Paterculus tarafından "*dürüst hareket etmekten çok paraya hevesli ve gizlemek için çabalamasına rağmen kötü alışkanlıkları olan bir adam*"³⁹ şeklinde tanımlanan Marcus Lollius, Makedonia'da *proconsul* olarak (MÖ 19-18) hizmet etmiş,⁴⁰ MÖ 17'de Roma'ya dönmüştür. Aynı yıl Germenlerin işgali sırasında büyük bir yenilgiye uğramış ve *V. lejyon* bu saldırı sonrasında kaybedilmiştir.⁴¹ Bundan kısa bir süre sonra (MÖ 17-16) böylesine büyük bir yenilgi almasına rağmen Gallia Comota'yı yönetmiştir.⁴² Bu durum muhtemelen Augustus üzerindeki etkisinden kaynaklanmaktadır.

Bu yöneticilik görevinden uzun bir süre sonra Marcus Lollius, Gaius Caesar'ın *rector* ve *comes* olmuştur. Onun doğuya olan seferlerinde rehberi ve danışmanı görevini üstlenmiştir.⁴³ Augustus tarafından seçilen ve sözü edilen bölgede bu sayede büyük bir deneyime sahip olan Marcus Lollius, Gaius Caesar'ın sayesinde bu dönemde hiç olmadığı kadar güçlü bir konuma sahip olmuştur.⁴⁴ Tiberius'un (MS 14-37) taht için siyasi anlamda henüz tam olarak kendisini garantileyemediği bir dönemde Marcus Lollius, Gaius Caesar ve Tiberius arasındaki ilişkilerin gerilmesinde oldukça etkili olmuştur. Zira Augustus'un Samos'u ziyareti sırasında üvey oğlu Gaius Caesar'ın, Marcus Lollius'un iftiralardan etkilenmesi nedeniyle evlatlığının soğuk tavırları ile karşılaşmıştır.⁴⁵ Böylece Marcus Lollius, evlatlığını Augustus'a karşı kışkırtarak ona karşı duyduğu kinin intikamını almıştır. MÖ 2'de ise Gaius Caesar ve Parthlar arasında meydana gelen mücadele sonrasında elde edilen başarı Roma açısından oldukça tatmin edici olmuştur.⁴⁶

Marcus Lollius başlangıçta başarısı ve Augustus'a yakınlığı sayesinde onun tarafından Provincia Galatia'nın valiliğine gelmiş ancak elde ettiği makama layık şekilde değil utanç içinde ölmüştür.⁴⁷ Zira Gaius Caesar'ın yanında oldukça önemli bir konuma ve güce sahip olduğu sırada doğudaki krallardan hediyeler almakla suçlanmış ve bu durum siyasi bir entrika olarak yorumlanmıştır. Marcus Lollius ise böylesine büyük bir suçun ortaya çıkması sonucunda intihar etmiştir (MÖ 2).⁴⁸

Sonuç

Galatia, coğrafi açıdan oldukça önemli bir yerde bulunmaktadır. Zira bu bölge kuzey-güney, doğu ve batı arasında bulunan ana yolların geçiş noktasıdır. Özellikle Roma İmparatorluğu için doğudan gelebilecek tehlikelere karşı önemli bir tampon bölgedir. Bu açıdan bakıldığında bu denli mühim bir konuma sahip olan bir bölgede Roma'nın mutlak hâkimiyet kurması büyük bir önem taşımaktadır. Nitekim Galatia'nın Roma eyaletine dönüştürülmesindeki temel etkenlerden birini bu durumun oluşturduğu açıktır. Zira Augustus'un bölgede kurduğu askeri koloniler de bunun bir göstergesidir. Marcus Lollius ise Augustus'un bu fikirlerinin gerçekleşmesinde onun destekçisi olarak gösterilmektedir. Ancak MÖ 25-22 tarihleri arasında bölgede idareci olarak bulunduğu dönemde, belki eyaletin yeni kurulmasında karşılaştığı güçlüklerden belki de kendi kişisel becerilerinin yetersizliği ya da hırsları nedeniyle bölgede beklenen performansı tam olarak gösterememiştir.

Galatia valiliğinden ayrıldıktan sonra yine Augustus'un desteği ile *consul* tayin edilen Marcus Lollius, Avrupa'da da istenilen başarıyı gösterememiştir. Germen saldırıları sırasında *V. Lejyonun* kaybedilmesi bunun en açık kanıtıdır. Marcus Lollius üst üste gelen bu başarısızlıklardan sonra bir süre

³⁶ Polat Becks, 2014, s. 228.

³⁷ Rémy, 1989, s. 128.

³⁸ Graindor, 1927, s. 267 no: 33; Syme, 1939, s. 398; CIL, VI,1305; Sherk, 1980, s. 963; Rémy, 1989, s. 127.

³⁹ Velleius Paterculus, II, XC VII.1.

⁴⁰ Cassios Dio, LIV, 20. 3.

⁴¹ Velleius Paterculus, II, XC VII.1.

⁴² Syme, 1939, s. 398.

⁴³ Graindor, 1927, s. 267 no: 33; Syme, 1939, s. 236 dn 3, s. 337, 383; Sherk, 1980, s. 964 dn 34.

⁴⁴ Rémy, 1989, s. 128.

⁴⁵ Suetonius, *Tiberius*, XII, 3.

⁴⁶ Rémy, 1989, s. 128.

⁴⁷ Magie, 1950, s. 459.

⁴⁸ Rémy, 1989, s. 128. R. K. Sherk, Marcus Lollius'un işlediği suç neticesinde öldürüldüğünü savunmaktadır, bkz. Sherk, 1980, s. 964 dn.34.

sessiz kalmış, Gaius Caesar sayesinde yeniden güçlü bir konuma gelmiş ve onun doğu seferlerinde danışmanı ve rehberi olmuştur. Ancak ölümü de yine doğu ile ilişkileri neticesinde gerçekleşmiştir. Zira onun doğuda bulunan krallıkların (Armenia, Parth) yöneticilerinden hediyeler kabul edip onlarla çıkara dayanan ilişkiler içinde olduğu öğrenilmiştir. Çıkarlara dayanan bir politika benimseyen Marcus Lollius'un sonu yine çıkarlar yüzünden gelmiştir. Ölüm şeklinin intihar mı yoksa cinayet mi olduğu konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Ölümü ne şekilde olursa olsun *homo novus* iken Galatia valiliği ile yıldızı parlayan bir siyasetçi olması ve imparatorun yakın dostu olabilecek kadar kariyerinde ilerlemesi, onun başarılı ve zeki bir devlet adamı olduğunu kanıtlamaktadır. Bunun yanı sıra sözü edilen tüm bu vasıflar, onun güçlü bir duruşa sahip olduğunun açık bir göstergesidir.

Kaynakça

Antik Kaynaklar

- Cassios Dio, *Historia Romana, Dio's Roman History, (XLVI-L, LI-LV)*, (Çev.: E. Cary), Harvard Universty Press, London, 1955.
- Eutropius, *Breviarum Historiae Romanae, Roma Tarihinin Özeti*, (Çev.: Ç. Menzilioğlu), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2007.
- Gaius Julius Caesar-Hirtius Aulus, *Bellum Alexandrinum*,(Çev.: R. Schneider), Weidmannsche Buchhandlung, Berlin, 1888.
- Strabon, *Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası (XII-XIII-XIV)*, (Çev.: A. Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yay. İstanbul.
- Suetonius, *De vita Caesarum, The Lives of the Twelve Caesars*, (Çev.: A. Thomson), Georgo Bell and Sons, London, 1909.
- Tacitus, *Annales, The Annals* (Çev.: A.J. Woodman), Hackett Publishing Company, Indianapolis/Cambridge, 2004.
- Velleius Paterculus, *Res Gestae Divi Augusti, Compendium of Roman History* (Çev.: F. W. Shiply), Harvard University Press, 1961.

Modern Kaynaklar

- Arslan, M. (2000) *Antikçağ Anadolu'sunun Savaşçı Kavmi Galatlar*, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yay.
- Bahar, H. (2015) "Eskiçağ'da Konya", *Şehirlerin Sevdalısı İbrahim Hakkı Konyalı Armağanı*, Konya, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, 7, 272-298.
- Baz, F. (2015) "Merkezi Pisidia'daki Bazı Roma Kolonileri'ndeki İmparator Kültünün Varlığına İlişkin Değerlendirme", *Phaselis*, I, 261-275.
- Belke, K. (1984) *Galatien und Lykaonien*, Tabula Imperii Byzantini, 4, Wien.
- Braund, D. (1983) "Royal Wills and Rome", *Papers of the British School at Rome*, 51, 16-57.
- Burckhardt, L.A. (1990) "The Political Elite of the Roman Republic: Comments on Recent Discussion of the Concepts "Nobilitas and Homo Novus", *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, 39/1, 77-99.
- CIL = *Corpus Inscriptionum Latinarum*, Berolini, Walter de Grayter, 1976.
- Doğanay, O. (2017) *Torosların Savaşçı Kavmi Homonadlar*, İstanbul, Ege Yay.
- Graindor, P. (1927) "Inscriptions attiques d'époque romaine", *Bulletin De Correspondance Hellénique*, 51, 245-328.
- Kaya, M. A. (2005a) "Anadolu'da Roma Eyaletleri: Sınırlar ve Roma Yönetimi", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 38, 11-30.
- Kaya, M. A. (2005b) "Roma Lejyonerleri ve Anadolu", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24/37, 87-98.
- Kaya, M. A. (2011) *Anadolu'da Galatlar ve Galatya Tarihi*, Konya, Çizgi Kitabevi.
- Kurt, M. (2010) "Antik Lykaonia'da Yönetim ve Şehirleşme", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 119-132.

- Kurt, M. (2011) “M.Ö. I. Yüzyıl Roma-Parth İlişkilerinin Kilikya Eyaleti’ndeki Yansımaları”, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/2, 1-14.
- Levick, B. (1967) *Roman Colonies in Southern Asia Minor*, Oxford.
- Magie, D. (1950) *Roman Rule in Asia Minor to the End of the Third Century After Christ, I*, Princeton-New Jersey, Princeton University Press.
- Mehl, A. (2018) “The Homo Novus in the Society and Political Culture of Rome”, *Paul as Homo Novus Authorial Strategies of Self-Fashioning in Light of a Ciceronian Term* (Ed. E. M. Becker, J. Mortensen), *Studia Aarhusiana Neotestamentica*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 6, 21-38.
- Metin, H. (2013) “Pisidia’da Görkemli Bir Kent Kremna: Tarihi Coğrafya ve Araştırmalar”, *Pisidia Araştırmaları I, I. Pisidia Araştırmaları Sempozyumu Bildiri Metinleri*, 215-225.
- Mitchell, S. (1976) “Legio VII and the Garrison of Augustan Galatia”, *The Classical Quarterly*, 26/2, s. 298-308.
- Polat Becks, B.A. (2014) “Komama’nın Kuzey Territoriumunda Yeni Keşfedilen Bir Yerleşme: Pancarlı Tepe”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/11, 227-239.
- Ramsay, W. M. (1917) “Studies in the Roman Province Galatia: I. The Homanadeis and the Homanadensian War”, *The Journal of Roman Studies*, 7, 229-283.
- Ramsay, W. M. (1922) “Studies in the Roman Province Galatia”, *The Journal of Roman Studies*, 12, 147-186.
- Rémy, B. (1989) *Les carrières sénatoriales dans les provinces romaines d'Anatolie au Haut-Empire (31 av. J.-C. - 284 ap. J.-C.) (Pont-Bithynie, Galatie, Cappadoce, Lycie-Pamphylie et Cilicie)*, İstanbul-Paris, Institut Français d'Études Anatoliennes.
- Romeo, L. (1979) *Ecce Homo! A Lexicon of Man*, John Benjamins, Amsterdam.
- Sherk, R. K. (1980) “Roman Galatia: The Governors from 25 B.C. to A. D. 114”, *ANRW*, II.7/2, 954-1052.
- Syme, R. (1939) *The Roman Revolution*, At The Clarendon Press, Oxford.
- Taşdöner, K. (2012) “Romalı Triumvir Marcus Antonius’un Anadolu’da Siyasi Düzenlemeleri”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 31/51, 209-236.